ไทพบไทยในประเทศไทย

ผศ.ดร. สืบพงศ์ ธรรมชาติ

เมื่อหลายปีมาแล้วมีผู้กล่าวถึงชนเผ่าไทในจีนทั้งในมณฑลยูนนานและกวางสี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมณฑลกวางสีนั้นมีชนชาติที่เรียกว่า "จ้วง" อยู่ และกล่าวว่าชนชาติที่เรียกว่า "จ้วง" นั้นมีภาษาและวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกันกับคนไทยในประเทศไทยมาก เช่น ใช้สรรพนามเทนตัวเองว่า "กู" สรรพนามแทนผู้ที่พูดด้วยว่า "มึง" เป็นต้น คำกล่าวเล่าขานที่ออกมาในรูปแบบของการพูดและการเขียน ทำให้คนไทยในประเทศไทยมีความสนใจมากยิ่งขึ้นว่า "จ้วง" ที่ว่านี้มีหน้าตาเป็นอย่างไร ลักษณะนิสัย และวัฒนธรรมจะใกล้เคียงกับคนไทยในประเทศไทยจริงหรือไม่ นอกจากจ้วงแล้วชนเผ่าไทอื่น ๆ ก็มีผู้กล่าวถึงกันอยู่บ้าง เช่น ไทดำ ไทขาว ไทใหญ่ ไทอาหม และไทคำติ เป็นต้น

เรื่องความเป็นมาของคนไทย นักประวัติศาสตร์บางท่านเขียนไว้ว่ามาจากบริเวณภูเขาอัลไตในประเทศจีน แล้วอพยพเรื่อยลงมาเพราะถูกรุกรานจากชาติที่มีความเข้มแข็งกว่า จนกระทั่งมาตั้งมั่นอยู่ในประเทศไทยปัจจุบันนี้ นักประวัติศาสตร์รุ่นหลังจากนี้ว่าคนไทอยู่โดยทั่วไปในดินแดนอินโดจีนตั้งแต่เดิมแล้ว ไม่ว่าจะในจีน อินเดีย พม่า เวียดนาม และลาว เพราะชนเผ่าไทเป็นชนเผ่าใหญ่ย่อมกระจายกันอยู่ทั่วไป ภายหลังมีการแบ่งอาณาเขตประเทศกัน ทำให้คนไทอยู่ในหลายประเทศอย่างปัจจุบันนี้ นักประวัติศาสตร์รุ่นหลังก็พยายามนำหลักฐานโบราณต่าง ๆ ทั้งที่ปรากฏอยู่บนพื้นดินและใต้พื้นดินขึ้นมากล่าวอ้าง จะอย่างไรก็ตามใครถูกใครผิดหาใช่สิ่งที่จะต้องมาโต้เถียงกันอีกต่อไปแล้ว เพราะปัดนี้ชนเผ่าไทได้ไปมาหาสู่กันมากขึ้น ทั้งไทจากจีน อินเดีย พม่า เวียดนาม และลาว ในการไปมาหาสู่กันนั้นมีผลสืบเนื่องมาจากนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการบางส่วนที่มีความสนใจในเรื่องนี้เป็นพิเศษ ได้เดินทางไปผูกสัมพันธ์ ในที่สุดก็ได้พบเห็นสัมผัสตัวตนที่เป็นจริงของพี่น้องเผ่าไทในต่างแดน ผลที่ติดตามมาคือ **"ไทพบไทยในประเทศไทย"**

"ไทพบไทยในประเทศไทย" ที่สำคัญ 2 ครั้งที่ผ่านมาเมื่อเร็ว ๆ นี้ ทำให้คนไทยได้รู้จักพี่น้องไท (ออกเสียงไตก็มี) ในต่างแดนมากยิ่งขึ้น ครั้งที่ 1 ไทพบไทยที่โรงแรมดิแอมเมอรอล กรุงเทพมหานคร เมื่อ 10—13 กันยายน 2536 ผู้ดำเนินการเพื่อไทพบไทยครั้งนี้คือ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยลงทุนจัดร่วมล้านบาท เป็นการสัมมนาแบบเปิดคือทุกคนเข้าร่วมพบกันได้หมด ในครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมศึกษาหาความรู้ในเรื่องคนไทในด้านวัฒนธรรมพันกว่าคน สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาเสด็จเป็นองค์ประธานในการเปิดสัมมนา และทรงฟังการสัมมนาตลอดรายการจนกระทั่งวันสุดท้าย ไทที่เข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการครั้งนี้มีหลายไท ได้แก่ ไทอาหม ไทใหญ่ ไทดำ ไทขาว ไทลาว และไทยในประเทศไทย

ในการสัมมนาตลอดเวลา 3 วัน ทางเจ้าภาพคือ สวช. ได้จัดให้ไทแต่ละไทขึ้นเวทีเสนอบทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวกับชนชาติไทอย่างถ้วนหน้ากัน นอกจากไททั้งในและนอกประเทศแล้ว ยังมีชนต่างเชื้อชาติที่สนใจศึกษาเรื่องไทได้เสนอบทความทางวิชาการและงานวิชาการของแต่ละสถาบันและแต่ละคนด้วย ชนต่างเชื้อชาติที่เสนองานวิจัยเกี่ยวกับชนเผ่าไทที่น่าสนใจมากท่านหนึ่งคือ นายแอนโทนีดิลเลอร์ ผู้อำนวยการสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย ฝรั่งเชื้อชาติอเมริกันรายนี้ศึกษาเกี่ยวกับเมืองไทย คนไทย และชนเผ่าไทมานานแล้ว ในปี พ.ศ.2510–2511 ท่านเป็นอาสาสมัครอเมริกันสอนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช และต่อมาสอนภาษาอังกฤษที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ปัจจุบัน) ระหว่างที่อยู่เมืองไทยก็ได้ศึกษาและทำวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยอย่างจริงจังจนกระทั่งสำเร็จปริญญาเอกทางภาษาศาสตร์ด้วยวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดสงขลา โดยเก็บข้อมูลที่อำเภอระโนด นอกจากนี้ยังทำวิจัยเกี่ยวกับไทลื้อ ไทจ้วง และไทอาหม ขณะนี้ทำวิจัยเกี่ยวกับลาวโซ่งที่จังหวัดนครปฐม ผู้อำนวยการสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยซิดนีย์เล่าว่า มีผู้สำเร็จการศึกษาวิชาไทยคดีศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่ทำงานอยู่หลายคน แล้วมีทั้งปริญญาโทและปริญญาเอก จากคำบอกเล่าของท่านทำให้ได้รู้ว่าขณะนี้ต่างประเทศมีความรุดหน้าในเรื่องไทยคดีศึกษาไปมากแล้ว ถึงขนาดเปิดสอนระดับปริญญาเอกได้ ฝรั่งที่เกือบจะเป็นไทยท่านนี้มีความสามารถในการพูดภาษาไทยได้ดีทั้งภาษาไทยกลาง ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาลาว นอกจากนี้ยังพูดภาษาไทยนอกแผ่นดินได้บ้างด้วย ที่แปลกคือ เชิดหนังตะลุง และเจรจาได้อีกต่างหาก การศึกษาเรื่องไทจึงเป็นเรื่องที่ทำกันอย่างเป็นล่ำเป็นสันในต่างประเทศ งานนี้เราเป็นหนี้บุญคุณฝรั่งหรือฝรั่งเป็นหนี้บุญคุณเรา

การสัมมนาครั้งนี้ไททุกไทที่ขึ้นเวทีเสนอบทความและวิจัยจะพูดภาษาไทยตามสำเนียงของตน ไทต่างแดนบางคนก็พยายามที่จะพูดภาษาไทยสำเนียงไทยกลาง แต่ก็เพี้ยน เนื้อหาของบทความและงานวิจัยจะบอกถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของตนที่เป็นอยู่รวมทั้งที่เป็นมาในอดีตด้วย ไทขาวท่านหนึ่งก่อนเสนอบทความได้ยืนตรงขึ้นอย่างทะมัดทะแมง และกล่าวว่ารู้สึกดีใจที่ได้มาประเทศไทยพี่น้องที่มีความเป็นปึกแผ่น รู้สึกภาคภูมิใจในพี่น้องไทยในประเทศไทยมากที่ร่วมกันสร้างบ้านเมืองจนเจริญรุ่งเรืองอย่างที่เห็น แล้วก็ร้องเพลงไทขาวให้ผู้เข้าสัมมนาฟังหนึ่งเพลง พอเพลงจบเสียงปรบมือจากคนไทยและไม่ใช่คนไทยนับพันคนก็กระหึ่มก้องห้องประชุมใหญ่โรงแรมดิแอมเมอรอล (ไทขาวท่านนี้มาจากประเทศเวียดนาม)

ผู้เขียนพยายามหาโอกาสพบปะไทแต่ละไทเพื่อที่จะได้รู้จักพี่น้องเผ่าไทให้มากขึ้น ในที่สุดก็ได้พบพี่น้องไทจากต่างแดนหลายคนคือ ไทขาว ไทอาหม ไทดำ และไทใหญ่ จากการพูดคุยกันก็พบว่าภาษาไทยที่คนไทยใช้อยู่ปัจจุบันสามารถสื่อสารกับพี่น้องไทต่างแดนได้โดยเฉพาะภาษาถิ่นด้วยแล้วยิ่งสื่อสารกันได้ดี (ผู้เขียนพูดภาษาถิ่นใต้ในบางครั้ง) ยกเว้นไทยอาหมพูดไทไม่ได้

(เฉพาะที่มา 3 คน) ต้องสื่อสารกันด้วยภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตามเมื่อสอบถามเรื่องตัวอักษรของไทแต่ละไท ก็พบว่ามีตัวอักษรใช้อยู่ทั้งหมด ไทขาวเป็นรายที่ผู้เขียนมีโอกาสได้พูดคุยมากที่สุด และได้รู้จักตัวพยัญชนะและภาษาพูดของไทขาวบางตัว ตัวพยัญชนะมีความใกล้เคียงกับของไทยในประเทศไทย ตัวพยัญชนะที่ผู้เขียนเห็นแล้วรู้สึกว่าให้อารมณ์ดีมี 3 ตัว คือ ป คือตัว บ (ไทขาว) จึงถามว่าแล้วตัว ป เป็นอย่างไร เขาก็บอกว่าอย่างนี้ ป มีการม้วนหางไปหลัง อีกตัวหนึ่งคือ ย เขาจะเขียนเป็นรูปมุมแหลมลงมาแล้วทำปากให้มัน คือ ⩛ ดูแล้วเหมือนกับ ตัว ย ที่วัยรุ่นไทยปัจจุบันเขียนนั่นเอง ตอนนั้นผู้เขียนเกิดความเชื่อขึ้นมาอย่างหนึ่งว่า ก่อนที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราชจะประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้อย่างที่ปรากฏในศิลาจารึกนั้น อักษรไทยมีใช้มาก่อนแล้วแน่ แต่คงมีรูปร่างหน้าตาที่ผิดแผกกันออกไปบ้าง ท่านจึงประดิษฐ์รูปแบบให้ตรงกันเพื่อความสะดวกในการสื่อสารด้านการเขียน ดังนั้นอักษรชนเผ่าไทจะต้องมีมานับพันปีหรือนานกว่านั้นแน่นอน ด้านภาษาพูด ผู้เขียนถามพี่น้องไทขาวบางคำ เช่น กา ไทขาวเรียก โน้กกา แลน ไทขาวเรียก โตแลน (ตัวแลน) เป็นต้น คำอื่น ๆ ที่ถามวันนั้นส่วนใหญ่ตรงกัน ที่น่าสังเกตคือเสียงที่ออกจะใกล้เคียงกับภาษาไทยถิ่นภาคใต้และอีสาน ส่วนจะเพราะเหตุใดนั้นคงจะต้องศึกษาวิจัยกันทางภาษาศาสตร์ต่อไป

การสัมมนาเกี่ยวกับการศึกษาวัฒนธรรมไทที่โรงแรมดิแอมเมอรอล กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 10–13 กันยายน 2536 ครั้งนี้ทำให้ไทได้พบไทย และได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดในเรื่องไทกันอย่างหลากหลาย ทำให้ไทเข้าใจไทย และไทยรู้จักไทได้ดีขึ้น ความเข้าใจและได้รู้จักกันนี้จะทำให้สัมพันธภาพระหว่างพี่น้องไทเป็นไปอย่างต่อเนื่อง อันจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นชนชาติไท นอกจากนี้ก็จะได้มีการร่วมมือกันในด้านการศึกษา วัฒนธรรม และเศรษฐกิจในโอกาสต่อไปด้วย

"ไทพบไทยในประเทศไทย" ครั้งที่ 2 ที่ผู้เขียนมีโอกาสเข้าร่วมพบด้วย คือการพบกันในการสัมมนาเรื่อง **"จากกวางสี ยูนนานถึงล้านนา ความสัมพันธ์และการสืบทอดวัฒนธรรมชนชาติไท"** ที่มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 8–11 ธันวาคม พ.ศ. 2536 ไทจากนอกประเทศที่เจ้าภาพเชิญมาในครั้งนี้ คือ ไทจากมณฑลกวางสี และมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ไทในกวางสีคือจ้วง ไทในยูนนาน คือ ไทลื้อสิบสองปันนา

การสัมมนาในห้องมี 2 วัน ไทจ้วง ไทลื้อ และไทล้านนา (ไทภาคเหนือ) ต่างก็ร่วมกันเสนอบทความทางวิชาการและงานวิจัยกันอย่างคับคั่ง ชวนฟัง ในส่วนของไทยล้านนาก็พยายามจะชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในอดีตของไทยล้านนา (ครั้งนครพิงค์เป็นศูนย์กลาง) กับไทยยูนนาน (สิบสองปันนา) และไทจ้วงในกวางสี ความสัมพันธ์ต่าง ๆ มีหลายด้าน เช่น การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เป็นต้น โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจระหว่างบ้านพี่เมืองน้องทั้ง 3 เมืองนี้ และคาดหวังว่าหากมีการร่วมมือกันในด้านต่างๆ ก็จะทำให้เกิดผลดีขึ้นทั้งสองฝ่าย สิ่งที่กล่าวถึงกันมากคือ การสร้างถนนเชื่อมจากจังหวัดเชียงราย เชื่อมติดต่อกับมณฑลยูนนาน และต่อถึงมณฑลกวางสี และคาดหวังกันว่าถนนสายใยไมตรีพี่น้องชาวไทยสายนี้เสร็จ

เมื่อไร วัฒนธรรมและเศรษฐกิจของทั้งสองฝ่ายจะหลั่งไหลไปได้ดียิ่ง สิ่งที่คาดหวังกันจะเป็นไปได้เพียงใดหรือไม่นั้นก็คงจะต้องรอดูกันต่อไป

ในส่วนของไทจ้วง (เขาเรียกตัวเองว่าจ้วง ไม่มีไทนำหน้า) และไทลื้อจากยูนนานนั้นได้พูดถึงความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของตน รวมทั้งประวัติความเป็นมาของชนชาติด้วย เรื่องวัฒนธรรมด้านความเชื่อที่น่าสนใจของจ้วงอย่างหนึ่งคือ การยกให้กบเป็นเทพเจ้า เพราะมีความเชื่อว่า กบเป็นผู้ทำให้ฝนตก หากไม่มีกบแล้วฝนจะตกได้อย่างไร ดังนั้นจ้วงจึงไม่กินกบอย่างคนไทยในประเทศไทย การนับถือกบดุจเทพเจ้าของชาวจ้วง เหลียง หยวนหลิง ชาวจ้วงในมณฑลกวางสีกล่าวว่า **"พวกคนจ้วงถือการปลูกข้าวเป็นสำคัญ และมีการเคารพนับถือกันเป็นอย่างยิ่ง โดยถือกบเป็นเทพคุ้มครองพืชพันธุ์ธัญญาหาร"**[1] กลองมโหระทึกก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่น่าสนใจมากเพราะบอกว่าพบเป็นร้อย ๆ ลูกในมณฑลกวางสี วัฒนธรรมกลองมโหระทึก เป็นวัฒนธรรมของชนเผ่าไท ถ้าชนเผ่าไทอยู่ที่ไหนก็จะพบกลองมโหระทึกที่นั่น ในประเทศไทยก็มีกลองเช่นนี้อยู่จำนวนไม่น้อย วัฒนธรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความเป็นไท

สิ่งสำคัญที่ผู้เขียนได้สัมผัสกับจ้วงคือวัฒนธรรมด้านภาษา ภาษาจ้วงมีความใกล้เคียงกับภาษาไทยในประเทศไทยมากทั้งสำเนียง และเสียงคำที่ออก โดยเฉพาะกับภาษาไทยถิ่นใต้จะคล้ายมากและเหมือนกัน (ในการพูดกับจ้วงผู้เขียนใช้สำเนียงไทยถิ่นใต้) คำที่ถามพี่น้องไทจ้วงพร้อมกับชี้สิ่งที่ออกเสียง (ถ้ามี) มีดังนี้

ภาษาไทย	ภาษาจ้วง
ล้างมือ	สุ่ยมึง หรือ ล้างมึง
หมูก (จมูก)	ดั่ง (ดั้ง)
ตา	หมากตา
ฟัน	ฟัน หรือแด่ว
ลิ้น	หลิน
ตีน (เท้า)	ก่ายตีน
หน้า	ก่ายหน้า
คิ้ว	เป็นเฉ่า
อก	ไป่อ็ก
แขน	ก่ายแขน
หนึง (หนึ่ง)	หนึง หรือ แด่ว
สอง	ส้อง
สาม	ส้าม
สี (สี่)	สี
ห้า	ห้า
หัก	คะหัก
เจ็ด	เจ้ด
แปด	แป๊ด
เก้า	โก้ว
สิ๊บ (สิบ)	สีบ

จากคำตัวอย่างที่ผู้เขียนถาม เฉิน เสียนอาน ผู้อำนวยการศูนย์จ้วงศาสตร์ มณฑลกวางสี ประเทศจีน ด้วยสำเนียงภาษาไทยถิ่นใต้ข้างต้นนี้แสดงให้เห็นถึงความใกล้เคียงกันของวัฒนธรรมทางภาษาของไทยในประเทศไทยกับไทจ้วงในมณฑลกวางสีของจีนได้อย่างดี คำสรรพนามที่เล่าลือกันว่าใช้กู มึง นั้นผู้เขียนได้พูด

คุยเพื่อพิสูจน์ความจริงก็พบว่าใช้สรรพนาม กู มึง อย่างที่บอกเล่ากันจริง อีกคำหนึ่งคือคำว่า "สู" เป็นสรรพนามบุรุษที่สองก็ใช้ อาจมีความหมายว่าผู้อื่นหลายคนก็ได้

เฉิน เสียนอาน กล่าวถึงชื่อชนชาติจ้วงว่า การใช้คำว่า "จ้วง" มาเรียกชนชาติจ้วง ปรากฏครั้งแรกในหนังสือประวัติศาสตร์ราชวงศ์ชิงใช้กันทั่วไปแล้ว จากนั้นมาชาวหลี่เหลียวหรือเหลียง ถูกเรียกว่า "จ้วง" รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ทำการวิจัยชนชาติส่วนน้อย และได้รู้จักชนชาติ "จ้วง" ก็ใช้คำว่า "จ้วง" หมายถึงชื่อของชนชาติจ้วง และอ่านว่า "ถัง" ซึ่งถ้าอ่านผิดก็ทำให้มีความหมายผิดไป นายกรัฐมนตรีโจวจึงเสนอความคิดเห็นในปี 1956 ให้ใช้ตัวอักษรเฉพาะซึ่งมีความหมายว่าแข็งแรง มาเป็นชื่อของชนชาติจ้วง[2]

"จ้วง" จากที่ได้พบได้สัมผัสนั้นจึงไม่น่าจะเป็นชนเชื้อสายอื่นไปได้ จะต้องเป็นพี่น้องไทร่วมสายเลือดเดียวกัน การที่อยู่ห่างกันอาจจะเป็นเพราะชนชาติเชื้อสายไทมีอยู่จำนวนมากจึงกระจัดกระจายกันอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ต่อมาพื้นที่เหล่านี้ถูกกำหนดเขตให้เป็นประเทศ ชนเชื้อสายไทจึงจำต้องอยู่ในเขตประเทศนั้น ๆ เพราะมีความรักที่อยู่เดิมจึงไม่อพยพไปรวมกับเขตประเทศที่เรียกว่าไทย ด้วยเหตุดังกล่าวนี้พี่น้องไทยที่เรียกว่าจ้วง จึงอยู่ในเขตการปกครองของประเทศจีน ถึงแม้ว่าจะอยู่ภายใต้การปกครองของจีน แต่วัฒนธรรมไทที่สืบสานอยู่ในสายเลือดก็ยังคงมีอยู่ให้ได้ศึกษากัน ไม่ว่าประเพณีและภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งขณะนี้มีศูนย์จ้วงศาสตร์ที่มณฑลกวางสี เพื่อศึกษาเกี่ยวกับชนชาติจ้วงโดยตรงด้วย ทำให้ผู้สนใจศึกษามีความสะดวกยิ่งขึ้นไปอีก

วันที่ 11 ธันวาคม 2536 คณะสัมมนาเกี่ยวกับชนชาติไทที่มหาวิทยาลัยพายัพซึ่งมีทั้งไทยล้านนา ไทลื้อจากยูนนาน ไทจ้วง และไทยน้อย (ภาคกลาง ตะวันออก ใต้) เดินทางไปศึกษาประเพณีบวงสรวงเจ้าหลวงเมืองล้าที่บ้านหนองบัว อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน การบวงสรวงเจ้าหลวงเมืองล้า นัยว่าเพื่อเป็นการระลึกถึงเจ้าหลวงเมืองล้า เมืองสิบสองปันนาของชาวไทลื้อในสิบสองปันนาในอดีต พี่น้องไทลื้อที่อำเภอท่าวังผา 3 หมู่บ้าน คือบ้านหนองบัว บ้านต้นฮ่าง และบ้านดอนมูล พี่น้องไทลื้อดังกล่าวเชื่อว่าถ้าทำพิธีบวงสรวงแล้วจะทำให้พี่น้องชาวไทลื้อ 3 หมู่บ้านนี้ และที่ไปร่วมในพิธีได้รับความสุขโดยทั่วกัน เพราะเจ้าหลวงเมืองล้าจะรักษาคุ้มครองป้องกันภัยพิบัติต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

ในวันประกอบพิธีประชาชนชาวไทลื้อจะหลั่งไหลกันไปที่ลานอนุสาวรีย์เจ้าหลวงเมืองล้า ที่บ้านหนองบัว อำเภอท่าวังผา (พี่น้องไทลื้อคนหนึ่งบอกว่าไทลื้อจากพะเยาก็ไปร่วมพิธีด้วย) เมื่อก่อนผู้เข้าร่วมพิธีจะมีเฉพาะชาวไทลื้อเท่านั้น ต่อมาให้ไทยอื่น ๆ เข้าชมพิธีได้โดยจ่ายค่าเข้าชมคนละ 10 บาท พอถึงกำหนดจะมีการแห่แหนตัวแทนเจ้าหลวงเมืองล้าเมืองสิบสองปันนา จากคำบอกเล่าของชาวไทลื้อได้รู้ว่าผู้แห่แหนล้อมรอบตัวแทนเจ้าหลวงเมืองล้านั้นคือทหารเอกของท่านทั้งสิ้น ทหารทุกคนไม่สวมเสื้อ ในมือมีดาบและที่สะเอวห้อยมีดแต่ละคนท่าทางขึงขังน่าเกรงขาม ทหารเอกมีทั้งหมด 32 คน แต่ในการประกอบพิธีมีไม่ครบ ตัวแทนเจ้าหลวงเมืองล้าสวมเสื้อผ้าแดงทั้งหมด รวมทั้งหมวกที่สวมด้วย นอกจากเจ้าหลวงเมืองล้าแล้วยังมีรองเจ้าเมืองแต่งเสื้อผ้าสีน้ำเงิน ในบริเวณประกอบพิธี

ห้ามผู้อื่นแต่งเสื้อผ้าสีแดงถือว่าล้อเลียนเจ้าหลวงเมืองล้า ถ้าใครสวมหมวกแดงก็จะถูกริบ ถ้าสวมเสื้อผ้าแดงก็จะถูกให้ออกไปจากบริเวณพิธี ผู้ทำหน้าที่นี้คือทหารเจ้าหลวงเมืองล้านั่นเอง พิธีเริ่มต้นจากตัวแทนเจ้าหลวงเมืองล้าบูชาอนุสาวรีย์เจ้าหลวงเมืองล้า ลำดับต่อมาเป็นการเลี้ยงทหารเอกตามหอของแต่ละคน (หอสร้างขนาดเล็กขนาดศาลพระภูมิ) ด้วยการเอาไก่มาถอนขนพอเป็นพิธีทำประหนึ่งว่ากินไก่ด้วยการเอาข้าวสุกที่ปั้นเป็นก้อนจิ้มที่ได้ แล้วโยนขึ้นไปในอากาศ ผู้ที่ร่วมพิธีจะแย่งไก่กันเพื่อเอาไปเลี้ยงถือว่าเป็นสิริมงคลแก่ตนและครอบครัว หลังจากนี้เป็นการบวงสรวงดวงวิญญาณเจ้าหลวงเมืองล้าด้วยการฆ่าวัว 1 ตัว ควาย 1 ตัว หมูขาว 1 ตัว หมูดำ 1 ตัว ผู้ฆ่าคือทหารเอก ในการฆ่าจะเริ่มด้วยทหารคนหนึ่งพุ่งหอกไปยังสัตว์ทั้งสี่ที่ถูกมัดไว้ หอกปักใกล้สัตว์ตัวใดตัวนั้นจะถูกทหารเอกอีกคนหนึ่งใช้ดาบฟันที่ใดที่หนึ่ง และจะทำอย่างนี้หลายครั้ง ในที่สุดก็จะฆ่าสัตว์ทั้งสี่ ขณะที่พิธีกรรมกำลังดำเนินอยู่พี่น้องชาวไทลื้อที่เป็นพิธีกรบอกว่าขอให้พี่น้องชาวไทยที่มิใช่ไทลื้อ แยกให้ออกว่ามีพิธีกรรมที่ทำนั้นเป็นความเชื่อที่ชาวไทลื้อสืบทอดมาเป็นเวลาหลายร้อยปีแล้ว ขออย่าได้ไปปนกับเรื่องศีลธรรม การทำพิธีนี้เชื่อว่าจะทำให้ความผาสุกเกิดขึ้นแก่พี่น้องชาวไทลื้อตลอดไป และครบ 3 ปี จึงจะได้ทำกันครั้งหนึ่ง เมื่อสัตว์ทั้งสี่ตายแล้วบรรดาทหารเอกก็จะช่วยกันชำแหละเนื้อเพื่อประกอบเป็นอาหารประเภทลาบใช้บวงสรวงเจ้าหลวงเมืองล้า และหลังจากนี้ชาวไทลื้อร่วมกันรับประทาน อาหารที่รับประทานในพิธีนี้เชื่อว่าเป็นอาหารที่ศักดิ์สิทธิ์ทำให้ชีวิตเป็นมงคล

ไทลื้อจากสิบสองปันนามณฑลยูนนานได้ชมพิธีบวงสรวงเจ้าหลวงเมืองล้าที่อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พิธีนี้ทำให้ไทยลื้อที่อยู่คนละแห่งกันเกิดความรู้สึกร่วมกันในเรื่องผู้นำและความเชื่อ การได้พบกันจึงเป็นการสร้างสัมพันธ์ที่ดีของไทลื้อที่อยู่ต่างที่กันและยังเป็นการสร้างสายสัมพันธ์กับไทยกลุ่มอื่น ๆ ด้วย พิธีกรรมที่กล่าวแม้จะรู้สึกหวาดหวั่นกันบ้างเมื่อได้เห็นการฆ่าสัตว์บวงสรวง แต่เมื่อได้ศึกษาเข้าใจถึงเหตุผลที่กระทำก็ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา ที่จริงการทำพิธีบวงสรวงดังกล่าวก็เหมือนกับการบูชายัญของศาสนาพราหมณ์นั่นเอง และมีการกระทำกันมานานดังปรากฏหลักฐานในวรรณกรรมบางเรื่องของไทย เช่น มโนห์รา จันทกุมาร และวาสิฏฐี เป็นต้น

คณะสัมมนาเดินทางออกจากบ้านหนองบัว อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ด้วยความประทับใจและระทึกใจระคนกัน ผู้สืบเชื้อสายไท ทั้งไทยน้อย ไทยล้านนา ไทลื้อ และจ้วง กลับถึงจังหวัดเชียงใหม่ตอนหัวค่ำ เป็นอันว่าการสัมมนาเกี่ยวกับเรื่อง "ไท" ในครั้งนี้ก็จบลงด้วยความปลาบปลื้มใจ ไทและไทยต่างกล่าวคำอำลาก่อนที่จะแยกย้ายกันลงจากรถเพื่อไปบ้านของตนและที่พัก อีกเมื่อไรก็ไม่รู้ที่ "ไทย" กับ "ไท" เชื้อสายเดียวกันจะได้ร่วมพบปะเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างสายสัมพันธ์ที่มั่นคงและงดงามกันอีก

ขณะนี้เป็นที่น่ายินดีที่โครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจกำลังจะเกิดขึ้น จึงเชื่อว่าในอนาคตพี่น้องไททุกสายคงจะได้สัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากกว่าที่เป็นมา ไม่ว่าไทลื้อ ไทจ้วง ไทใหญ่ ไทอาหม ไทดำ ไทขาว ไทยและไท

อื่น ๆ ที่อยู่ในบริเวณที่เหมี่ยมเศรษฐกิจนี้ เมื่อได้สัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ไทยและไทได้รู้จักและเข้าใจกันมากขึ้น ในที่สุดผลดีต่าง ๆ ทั้งต่อบุคคลและประเทศชาติก็จะเกิดตามมาตามลำดับ

เชิงอรรถ

[1]เหลียง หยวนหลิง. แคว้นปกครองตนเองชนชาติจ้วงกวางสีกับชนบรรษเนียมประเพณีของชนชาติจ้วง. เอกสารการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "จากกวางสี สู่ยูนนานถึงล้านนา: ความสัมพันธ์และการสืบทอดวัฒนธรรมของชนชาติไทย" 8–11 ธันวาคม 2536 หน้า 8.

[2]เฉิน เสียนอาน. ความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงของชนชาติจ้วง เอกสารการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "จากกวางสี สู่ยูนนานถึงล้านนา: ความสัมพันธ์และการสืบทอดวัฒนธรรมของชนชาติไทย" 8–11 ธันวาคม 2536. หน้า 5